

Zadeva C-748/23 [Gekus]ⁱ

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

6. december 2023

Predložitveno sodišče:

Sąd Najwyższy (Poljska)

Datum predložitvene odločbe:

20. oktober 2023

Tožeča stranka:

C. Limited

Tožena stranka:

M. S.

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek v zvezi s plačilom – Vmesni postopek – Predlog za preučitev, ali sodnik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) izpolnjuje zahtevi po neodvisnosti in nepristranskosti

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 47 Listine o temeljnih pravicah – Merila za ugotovitev, da zahtevi po neodvisnosti in nepristranskosti nista izpolnjeni – Sestava senata, ki bi moral izvesti preizkus nepristranskosti sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, razlagan ob upoštevanju člena 47 Listine, razumeti tako, da je lahko že iz samih okoliščin imenovanja na sodniško mesto razvidno, da sodnik ne izpolnjuje zahtev po neodvisnosti in nepristranskosti, če zaradi teh okoliščin pride do oblikovanja sodišča, ki pomeni kršitev pravice pravnega subjekta do sodišča, oziroma, podredno, da je za obstoj neizpolnjevanja teh zahtev odločilno že to, da zadevni sodnik (s tem, da razsoja) molče sprejema nepravilnosti postopka, v katerem je bil imenovan na sodniško mesto, zaradi katerih je prišlo do oblikovanja sodišča, ki pomeni kršitev pravice pravnega subjekta do sodišča?
2. Ali je treba člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, razlagan ob upoštevanju člena 47 Listine, razumeti tako, da o tako imenovanem preizkusu nepristranskosti sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ne smejo odločati sodniki, katerih udeležba pri razsojanju zato, ker so bili na položaj sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovani na predlog Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet), oblikovanega po postopku, opredeljenem z določbami ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zakon z dne 8. decembra 2017 o spremembi zakona o nacionalnem sodnem svetu in nekaterih drugih zakonov) (Dziennik ustaw iz leta 2018, pozicija 3), pomeni kršitev pravice pravnega subjekta do sodišča?
3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen, ali je treba člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, razlagan ob upoštevanju člena 47 Listine, razumeti tako, da mora Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) senat za odločanje o tako imenovanem preizkusu nepristranskosti oblikovati tako, da v njem ni takih sodnikov, v skrajnem primeru pa spregledati nacionalno določbo, v skladu s katero v takih zadevah odloča petčlanski senat, in o predlogu odločiti brez udeležbe teh sodnikov in v drugačni sestavi, ki je določena z nacionalno zakonodajo?

Navedene določbe prava Unije

Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU

Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah

Navedene določbe nacionalnega prava

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zakon z dne 8. decembra 2017 o vrhovnem sodišču) (prečiščeno besedilo, Dziennik ustaw iz leta 2023, pozicija 1093, kakor je bil spremenjen; v nadaljevanju: u.S.N.): člen 29

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Stranki spora v postopku v glavni stvari sta irska družba in irski državljan. Nanaša se na obveznosti strank in odgovornost v zvezi s pravnimi dejanji, opravljenimi na poljskem ozemlju. Pravnomočna sodba sodišča druge stopnje, izdana v tej zadevi, bi se morala izvršiti na Irskem, vendar je tožena stranka pri irskem sodišču vložila zahtevo za zavrnitev priznanja izvršljivosti sodne odločbe, ker naj bi bila kršena njena pravica do sodišča, in sicer zato, ker je pri odločanju o zadevi sodeloval sodnik, ki ga je na zadevno sodišče dodelil minister za pravosodje.
- 2 Tožeča stranka je vložila predlog za izvedbo preizkusa nepristranskosti in neodvisnosti sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) J.G.. Tožeča stranka se je za utemeljitev trditve, da zahtevi po neodvisnosti in nepristranskosti nista bili izpolnjeni, sklicevala na okoliščine, navedene v nadaljevanju. Prvič, predlog za imenovanje osebe J.G. na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) je bil predsedniku Republike Poljske predložen na podlagi sklepa Krajowa Rada Sądownictwa (nacionalni sodni svet [v nadaljevanju: KRS]) v sestavi, ki je bila oblikovana na podlagi nedavne reforme pravosodja. Drugič, sodnik J.G. se je podpisal pod izjavo sodnikov civilnega oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), da se sodba Sodišča z dne 19. novembra 2019, A.K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča), C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982, ne nanaša na sodnike civilnega oddelka Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki so bili na sodniška mesta imenovani na podlagi sklepa KRS v novi sestavi. Tretjič, tožeča stranka se je sklicevala na izjavo tožene stranke v postopku v glavni stvari, osebe M.S., iz katere je razvidno, da si tožena stranka pred irskimi sodišči prizadeva doseči zavrnitev razglasitve izvršljivosti sodb, ki so jih poljska sodišča izdala v postopku v glavni stvari, pri čemer se sklicuje na to, da je bila kršena njena pravica do tega, da zadevo obravnava z zakonom ustanovljeno nepristransko in neodvisno sodišče.
- 3 Za obravnavo predloga za izvedbo preizkusa, ki ga je vložila tožeča stranka, je bil izžreban petčlanski senat Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) so se na nejavni seji 20. oktobra 2023, na kateri je kot sodnik posameznik odločal sodnik poročevalec (ki je obenem predsednik petčlanskega senata), porodili dvomi glede dopustnosti (o kateri odloča sodnik posameznik) predloga za izvedbo preizkusa in glede sestave senata, ki naj bi eventualno odločal o utemeljenosti tega predloga, zaradi česar je sklenilo postaviti vprašanja za predhodno odločanje, navedena v izreku tega sklepa.

Bistvene trditve strank v postopku pred nacionalnim sodiščem

- 4 Tožeča stranka meni, da bo tožena stranka v primeru, če bi bila odločitev, ki bi jo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) sprejelo v senatu, v katerem bi bil tudi sodnik J.G., zanjo neugodna, še naprej skušala preprečiti izvajanje sodb poljskih sodišč.

Kratka obrazložitev predloga

- 5 Pravni problem, ki se postavlja v vprašanjih za predhodno odločanje, in vmesni postopek v zadevi v glavni stvari, kakršen je postopek za izvedbo preizkusa nepristranskosti in neodvisnosti, sta po svoji naravi povezana s pravom Unije. Prvič, izhajati je treba iz tega, da je bila vsebina določb, s katerimi je urejen postopek za izvedbo preizkusa, predmet pogajanj med predstavniki Poljske in predstavniki Evropske komisije. Zato mora Sodišče podati razlagalne smernice, na podlagi katerih bo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) lahko preverilo, ali je učinek ukrepov poljskega zakonodajalca v skladu s standardi Unije v zvezi s pravico do sodišča. Drugič, taka narava je razvidna iz tega, da sta stranki spora v glavni stvari irska družba in irski državljani ter da bi se morala sodba prav tako izvršiti v tej državi. Ta spor se nanaša tudi na obveznosti strank in odgovornost v okviru pravnih dejanj, ki so bila izvedena na ozemlju Republike Poljske. Tretjič, Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) je s sklepom z dne 15. marca 2023 (Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Predsednik Urada za varstvo konkurence in potrošnikov), C-326/23) v okviru postopka za izvedbo preizkusa nepristranskosti Sodišču že predložilo vprašanje za predhodno odločanje o razlagi določb prava Unije. Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) v sestavi, v kateri odloča v tem postopku, pa pojasnjuje, da je omenjeni predlog v enaki fazi postopka za izvedbo preizkusa kot v obravnavani zadevi (seja za presojo dopustnosti predloga za izvedbo preizkusa) Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) predložilo v sestavi, ki jo je tvoril sodnik posameznik in ki je zajeta s področjem uporabe resolucije sestave združenih oddelkov – civilnega oddelka, kazenskega oddelka ter oddelka za delovno pravo in pravo socialne varnosti – Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) z dne 23. januarja 2020 (v nadaljevanju: resolucija treh združenih oddelkov SN).
- 6 Ta resolucija je odločba nacionalnega sodišča, o kateri je govora v sodbah z dne 12. maja 2022, W.J. (Sprememba običajnega prebivališča preživninskega upravičenca) (C-644/20, EU:C:2022:371), in z dne 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235). Iz izreka te resolucije pa izhajajo, da „sodniki, ki odločajo v okviru sestave predložitvenega sodišča, niso neodvisni in nepristranski, sodišče pa ni z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče v smislu člena 19(1), drugi pododstavek, PEU ob upoštevanju člena 47, drugi odstavek, Listine o temeljnih pravicah“. Predložitveno sodišče poudarja, da učinki te resolucije niso bili odpravljeni s sodbo Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 20. aprila 2020, kar je bilo potrjeno tudi v sodni praksi Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) namreč nima pristojnosti za ugotavljanje neustavnosti odločb Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče). Stališče, da resolucija treh združenih oddelkov SN ni obstoječa, je torej napačno.
- 7 Prvo vprašanje je pomembno za dopustitev začetka postopka, ki ga je tožeča stranka zahtevala s predlogom za izvedbo preizkusa. Tožeča stranka meni, da so iz okoliščin imenovanja osebe J.G. na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) razvidne kršitve standarda nepristranskosti in neodvisnosti. V skladu s členom 29(10) u.S.N. se predlog, ki je utemeljen s tem razlogom, zavrne. Glede

na odgovor Sodišča bo predlog tožeče stranke za izvedbo preizkusa bodisi zavrnjen bodisi dopuščen v vsebinsko obravnavo. To je odvisno od tega, ali se morajo določbe nacionalnega prava, ki so na videz namenjene izvajanju sodb Sodišča (in posredno Evropskega sodišča za človekove pravice), razlagati tako, da bodo v skladu s pravom Unije, ali pa se jih ne sme upoštevati. Zaradi določb u.S.N., ki se uporabljajo v obravnavani zadevi, je namreč dejansko onemogočeno tako izvajanje sodb Sodišča, da bi bilo zadoščeno zahtevam iz člena 19 PEU in člena 47 Listine o temeljnih pravicah.

- 8 Predložitveno sodišče navaja, da je sistemska težava z nepristranskostjo in neodvisnostjo sodnikov v poljskem pravnem sistemu nastala s tem, ko je bil KRS na novo oblikovan na način, zaradi katerega je postal odvisen od izvršilne oblasti. Zato je bilo v resoluciji treh združenih oddelkov SN privzeto stališče, da „za sodnika, imenovanega s sodelovanjem pomanjkljivo oblikovanega in pomanjkljivo delujočega [KRS], ne velja domneva neodvisnosti“.
- 9 Predložitveno sodišče opozarja, da sta se v sodni praksi Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) v zvezi z uporabo pravil postopka za izvedbo preizkusa izoblikovala dva pristopa. V skladu z ozko razlago člena 29 u.S.N. morajo biti v predlogu za izvedbo preizkusa navedene okoliščine (in dokazi zanje) v zvezi z imenovanjem sodnika in njegovim ravnanjem po imenovanju, na podlagi katerih je mogoče domnevati, da v njegovem primeru standardu neodvisnosti in nepristranskosti ni zadoščeno, ter opisan vpliv kršitve standarda neodvisnosti in nepristranskosti na izid konkretne zadeve ob upoštevanju njene narave. V okviru tega pristopa se pojasnjuje, da namen instituta preverjanja neodvisnosti in nepristranskosti sodnika, določenega v členu 25(5) in naslednjih u.S.N., ni omogočitev izpodbijanja sistema imenovanja sodnikov, ki ga je določil zakonodajalec, temveč presoja posameznih okoliščin imenovanja konkretnega sodnika in njegovega ravnanja po imenovanju, ki se mora opraviti v kontekstu konkretne zadeve.
- 10 Zgoraj opisani pristop so v sodni praksi oblikovale tako sestave, v katerih je nastopal sodnik posameznik (sodnik poročevalec), določen izmed sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), kot sestave, sestavljene iz oseb, imenovanih na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), na katere se nanaša resolucija treh združenih oddelkov SN. Med odločbami, ki so bile izdane v navedenih sestavah, je ena razlika: sestave, v katerih nastopajo sodniki Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), postopke za izvedbo preizkusa obravnavajo kot zakonski *superfluum*, saj so stranke že pred uvedbo teh postopkov v poljski pravni red v skladu z veljavnimi določbami procesnega prava lahko zahtevale izločitev sodnika, če je bila podana okoliščina, zaradi katere bi lahko nastal utemeljen dvom o nepristranskosti sodnika v dani zadevi (člen 49(1) kodeks postępowania cywilnego (zakonik o civilnem postopku), člen 41(1) kodeks postępowania karnego (zakonik o kazenskem postopku)).
- 11 Vendar v sodni praksi Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) obstaja tudi povsem drugačen pristop, ki se je izoblikoval v postopkih za izvedbo preizkusa, v katerih je odločal senat, v katerega so bili izmed vseh sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno

sodišče) izzrebani sodniki tega sodišča, ki niso bili zajeti z resolucijo treh združenih oddelkov SN. V teh postopkih so bili sodniki, zajeti z resolucijo treh združenih oddelkov SN, na katere se je nanašal predlog za izvedbo preizkusa, izločeni iz obravnave zadeve v glavni stvari, saj v skladu z navedeno resolucijo sodnik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je bil na mesto v tem sodišču imenovan na podlagi predloga KRS v novi sestavi, ne izpolnjuje minimalnega standarda nepristranskosti.

- 12 V okviru tega pristopa je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) nadalje pojasnilo, da tudi sodbe Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) z dne 14. julija 2021, 24. novembra 2021 in 10. marca 2022 niso zavezujoče. Zaradi njih obvezujoči predpisi ne izgubijo veljave, zato za neodvisna sodišča – zlasti pa za Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) – niso zavezujoče. Poleg tega se navedenih odločb Trybunał Konstytucyjny (ustavno sodišče) ne sme upoštevati, ker niso v skladu z načelom primarnosti prava Unije (sodba Sodišča z dne 22. februarja 2022, RS (Učinek odločb ustavnega sodišča), C-430/21, EU:C:2022:99, zlasti točka 77).
- 13 V zvezi s tem se Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) sklicuje tudi na sodno prakso, ki jo je Evropsko sodišče za človekove pravice izoblikovalo v sodbah z dne 22. julija 2021 v zadevi Reczkowicz proti Poljski, pritožba št. 43447/19, ECHR:2021:0722, z dne 8. novembra 2021 v zadevi Dolińska-Ficek in Ozimek proti Poljski, pritožbi št. 49868/19 in 57511/19, ECHR:2021:1108, ter z dne 3. februarja 2022 v zadevi Advance Pharma sp. z o.o. proti Poljski, pritožba št. 1469/20. Meni, da je na njihovi podlagi mogoče ugotoviti, da mora biti sodnik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), imenovan po novem postopku, izločen iz odločanja o zadevi, in sicer ne glede na okoliščine konkretne zadeve.
- 14 Predložitveno sodišče navaja, da iz sodne prakse Sodišča izhaja, da se pri presoji spoštovanja pravice pravnih subjektov do sodišča upošteva, ali so bili vsebinski pogoji in postopek sprejemanja odločitev o imenovanju sodnikov oblikovani tako, da pri pravnih subjektih ne morejo nastati legitimni dvomi glede zavarovanosti zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihove nevtralnosti v razmerju do nasprotujočih si interesov (sodbe z dne 19. novembra 2019, A.K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča), C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982, točka 134; z dne 2. marca 2021, A.B. in drugi (Imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča – pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, točka 123; z dne 15. julija 2021, Komisija/Poljska (Sistem disciplinske odgovornosti sodnikov), C-791/19, EU:C:2021:596, točka 98; in z dne 6. oktobra 2021, W.Ż. (Senat za izredni nadzor in javne zadeve vrhovnega sodišča – Imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, točka 148).
- 15 Stališče predložitvenega sodišča je, da iz sodb z dne 1. julija 2008, Chronopost in La Poste/UFEX in drugi, C-341/06 P in C-342/06 P, EU:C:2008:375, točki 46 in 48, ter z dne 26. marca 2020, Preveritev Simpson/Svet in HG/Komisija, C-542/18 RX-II in C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, točka 57, izhaja, da je treba preveriti tudi okoliščine imenovanja na sodniško mesto. Obveznost vsakega sodišča, da preveri, ali je glede na svojo sestavo sodišče, ki zagotavlja pošteno sojenje, je bila

potrjena tudi v sodbah z dne 24. marca 2022, Wagenknecht/Komisija, C-130/21 P, EU:C:2022:226, točka 15, in z dne 21. decembra 2021, Euro Box Promotion in drugi, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 in C-840/19, EU:C:2021:1034, točka 206.

- 16 Predložitveno sodišče meni, da je člen 29(5) u.S.N. mogoče – in treba – razlagati tako, da se omogoči uveljavitev zgoraj opisanega standarda, ki izhaja iz EKČP in prava Unije. To pomeni, da gre pri „okolščinah imenovanja“ sodnika, o katerih je govora v tej določbi, v obravnavani zadevi za to, da je v postopku imenovanja osebe J.G. na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) prišlo do hude kršitve prava, ki je v tem, da KRS v novi sestavi in predsednik Republike Poljske „premišljeno in namerno“ nista upoštevala odložitve izvajanja sklepa [KRS] z dne 28. avgusta 2018, št. 330/18, ki jo je s sklepom z dne 27. septembra 2018 odredilo Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče), in s tem temu sodišču preprečila, da bi preverilo zakonitost tega sklepa. Pri „okolščinah sodnikovega ravnanja po imenovanju“ pa gre za to, da zadevni sodnik – kljub zgoraj opisani nacionalni sodni praksi, sodni praksi sodišč Unije in mednarodni sodni praksi – ni izrazil pomislekov glede pravilnosti postopka imenovanja (ampak ga molče sprejel).
- 17 Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) v sestavi, v kakršni odloča v tej zadevi, meni, da mora v teh okoliščinah Sodišče pojasniti, ali je glede na standard prava Unije v zvezi s pravico do sodišča in učinkovitega pravnega sredstva izključeno, da se pri presoji nepristranskosti in neodvisnosti sodnika upoštevajo okoliščine imenovanja na sodniško mesto, če so same okoliščine imenovanja na sodniško mesto takšne, da bo zaradi njih sodelovanje take osebe pri obravnavi zadeve pomenilo kršitev pravice pravnega subjekta do sodišča v smislu člena 6(1) EKČP.
- 18 Če bi iz razlage člena 19 PEU in člena 47 Listine o temeljnih pravicah izhajalo, da pomanjkljivost v postopku imenovanja sodnika sama po sebi zadošča za dvom o njegovi neodvisnosti in nepristranskosti v dani (in kateri koli drugi) zadevi, je treba zagotoviti, da predlog za izvedbo preizkusa obravnava neodvisno in nepristransko sodišče, ustanovljeno z zakonom. V senatu, ki je bil izžreban za obravnavo predloga za izvedbo preizkusa v tej zadevi, sta dva sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in trije sodniki, ki so zajeti z resolucijo treh združenih oddelkov SN. Eden od zadnjenavedenih sodnikov, sodnik M.S., je bil na podlagi postopka izvedbe preizkusa, za kakršnega gre v obravnavani zadevi, zaradi upoštevanja okoliščin njegovega imenovanja že izločen iz obravnave druge zadeve (sklep Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) z dne 19. oktobra 2023). Sodnika R.S. in R.D. pa sta izločena iz obravnave zadev, ki niso povezane z izvedbo preizkusa, če zahtevo za njuno izločitev vložijo stranka in če se za obravnavo te zahteve izžreba sestava, ki jo tvori sodnik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki ni zajet z resolucijo treh združenih senatov SN. V senatu Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki naj bi v tej zadevi obravnaval predlog za izvedbo preizkusa, so torej osebe, v zvezi s katerimi je bila izdana odločba nacionalnega sodišča, o kateri je govora v sodbah Sodišča W.J. (Sprememba običajnega prebivališča preživninskega upravičenca) in Getin Noble Bank.

- 19 V skladu s členom 29(15) u.S.N. Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) predlog za izvedbo preizkusa obravnava na nejavni seji v senatu petih sodnikov, ki so izžrebani „izmed vseh sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)“. To pomeni, da lahko v zvezi s sodniki, ki so bili na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovani na predlog „novega“ KRS, o izidu preizkusa odločajo drugi sodniki, ki so bili na svoje mesto imenovani na podlagi sklepa KRS v novi sestavi in v analognih okoliščinah. Zato je v sodni praksi Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) poudarjeno, da je iz načina oblikovanja senata, ki obravnava predlog za izvedbo preizkusa, razvidno, da se je z zakonom z dne 9. junija 2022 in določitvijo takšne oblike postopka za izvedbo preizkusa namerno želelo uvesti rešitev, s katero ni upoštevano načelo *nemo iudex in causa sua*.
- 20 Predložitveno sodišče opozarja, da je v skladu z resolucijo treh združenih oddelkov SN posledica sodelovanja sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je bil na to mesto imenovan na podlagi sklepa KRS v novi sestavi, pri obravnavi zadeve neveljavnost postopka (v civilnem postopku) ali nepravilna sestava sodišča (v kazenskem postopku). Te resolucije pa ne spoštujejo sodniki, ki so bili na svoja mesta imenovani na predlog KRS v novi sestavi. Ti sodniki niti niso izključeni iz postopka žreba za določitev sestave senata niti – z redkimi izjemami – ne vlagajo zahtev za izločitev iz odločanja o predlogu za izvedbo preizkusa.
- 21 Zato po mnenju Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) preizkus neodvisnosti in nepristranskosti sodnika, kot je oblikovan v členu 29(4) u.S.N., v položaju, v katerem je bil kot član senata, ki bo obravnaval kasacijsko pritožbo vlagatelja predloga, določen sodnik, ki je bil na mesto sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovan na predlog KRS v novi sestavi, ne izpolnjuje zahtev, ki so nujne za zaščito pravic, ki so vlagatelju predloga zagotovljene s pravnimi akti z veljavo, večjo od zakona, zlasti s členom 6(1) EKČP in s tem tudi členom 19(1) PDEU v povezavi s členoma 47 in 52(3) Listine o temeljnih pravicah.
- 22 Predložitveno sodišče poudarja, da senati, sestavljeni iz oseb, ki so bile na mesta sodnika Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) imenovane na predlog KRS v novi sestavi, oporekajo sodni praksi ESČP in Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ter dosedanjim sodbam Sodišča. Treba je pridobiti stališče Sodišča o razlagi člena 19 PEU in člena 47 Listine v zvezi z vprašanjem, ali nacionalni zakonodajalec lahko določi oblikovanje sodnih senatov, ki pomenijo kršitev pravice do sodišča v smislu člena 6 EKČP in ki obenem – v zadevi v zvezi s pravom Unije – izdajajo (glede na nacionalno pravo) neveljavne sodbe. Po mnenju predložitvenega sodišča ni dopustno, da bi o zadevi v zvezi s pravom Unije (za kakršno gre pri postopku za izvedbo preizkusa) odločal sodni senat, sestavljen iz oseb, ki so bile na sodniško mesto imenovane v okoliščinah, na podlagi katerih lahko glede na sodbo A. K. in drugi nepristojno sodišče ugotovi, da je pristojno, če se v skladu z nacionalnim pravom obravnava zadeve (vmesnega vprašanja) zaupa sodišču, ki ni sodišče v smislu člena 47 Listine o temeljnih pravicah, in na podlagi katerih je glede na sodbo W.Ż. dopustno neupoštevanje odločb nacionalnega sodišča. Poleg tega v skladu s sodbami Evropskega sodišča za

človekove pravice sodelovanje takih oseb pri obravnavi zadeve pomeni kršitev pravice pravnega subjekta do sodišča, tako da bi privzetje nasprotnega stališča pomenilo, da je – v nasprotju s členom 52(3) Listine o temeljnih pravicah – standard prava Unije v zvezi s to pravico nižji od standarda, ki izhaja iz EKČP. Zato morajo biti pri načelu procesne avtonomije držav članic v okviru, ki se nanaša na določanje sestave nacionalnih sodišč, pristojnih za obravnavo zadeve v zvezi s pravom Unije, kakršen je postopek za izvedbo preizkusa, upoštevane omejitve, ki izhajajo iz načela učinkovitosti.

- 23 Namen tretjega vprašanja pa je dodati še en instrument za zaščito vrednot pravne države, pri katerem gre za obveznost, da se sestava nacionalnega sodišča oblikuje tako, da je zagotovljeno spoštovanje standardov prava Unije v zvezi s pravico do sodišča. Ni namreč mogoče izključiti, da bo – glede na dosedanjo prakso oseb, ki od maja 2020 vodijo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), pri kateri gre med drugim za onemogočanje izvajanja sodb, ki jih je Sodišče izdalo v postopkih predhodnega odločanja – sestava sodečih senatov v postopkih za izvedbo preizkusa še naprej določena tako, da bodo v njih tudi osebe, na katere se nanaša resolucija treh združenih oddelkov SN.
- 24 Pri minimalni različici tega ukrepa bi šlo lahko za obveznost uporabe obstoječih nacionalnih procesnih institutov, da bi se iz sodečega senata najprej izločile take osebe (sodniki), katerih sodelovanje pri obravnavi zadeve bi povzročilo kršitev pravice pravnega subjekta do sodišča, nato pa bi se sestava tega senata dopolnila z osebami, katerih sodelovanje pri obravnavi zadeve z vidika te pravice ne bi bilo sporno. V maksimalni različici tega ukrepa, ki bi jo bilo treba uporabiti v primeru, ko ni mogoče uporabiti pravil nacionalnega procesnega prava, pa bi bilo predlagano sredstvo pravnega varstva to, da zadevo obravnava sodni senat, ki ni izrecno določen v nacionalnem pravu, vendar se z njim uresničuje pravica pravnega subjekta do nepristranskega in neodvisnega sodišča (in sicer tako, da se ne upoštevajo predpisi nacionalnega prava, ki določajo senat petih sodnikov, in namesto tega uporabijo drugi predpisi nacionalnega prava, v skladu s katerimi v primeru neobstoja podrobne ureditve v imenu Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) odloča sodnik posameznik).
- 25 Predložitveno sodišče opozarja, da je v tem položaju za oblikovanje senata mogoče uporabiti institut izločitve sodnika, določen v nacionalnem procesnem pravu. Za uporabo tega instituta je treba pogoje za izločitev razlagati široko, v skladu z EKČP ali v skladu s pravom Unije. Taka razlaga se je v sodni praksi Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) uporabljala, ko je to odločalo v sestavah, oblikovanih iz sodnikov tega sodišča, ki niso zajeti z resolucijo treh združenih oddelkov vrhovnega SN.
- 26 Predložitveno sodišče nazadnje meni, da je treba pri presoji utemeljenosti dvomov o nepristranskosti sodnika upoštevati vse okoliščine, ki lahko vplivajo na njegovo ravnanje. Te okoliščine je treba presojati glede na to, ali so z vidika običajnega državljana izpolnjeni objektivni pogoji za to, da se sodnik dojema kot nepristranski in neodvisen, sodišče, v katerem ta sodnik odloča, pa kot neodvisno

sodišče. Pri tem ni brez pomena, kakšen je sodnikov odnos do sprememb v sodstvu. Predvsem se šteje, da so tovrstne zahteve za izločitev upravičene, ker bi bil „novi sodnik“, ki je član senata, ki naj bi izvedel tako imenovani preizkus sodnika, prisiljen zavzeti stališče o okoliščini, ki se neposredno nanaša tudi nanj, saj je povezana s postopkom imenovanja. Zaradi udeležbe takih sodnikov pri odločanju o zahtevi bi se lahko zato pri strankah in tudi v širši javnosti porodilo prepričanje, da sodišče ni nepristransko.

- 27 Posledično je obravnava takih postopkov za izvedbo preizkusa odvisna od tega, v kakšni sestavi Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) odloča. Če zahtevo za izločitev iz odločanja v postopku za izvedbo preizkusa obravnava sodnik Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), se osebo, imenovano na mesto sodnika tega sodišča, ki je zajeta z resolucijo treh združenih oddelkov SN, izloči iz odločanja. Ugoti se tudi prošnjam sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), naj se jih izloči iz odločanja v postopku za izvedbo preizkusa, kadar je senat Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki odloča v takem postopku, pretežno sestavljen iz oseb, ki so zajete z resolucijo treh združenih oddelkov SN. Če pa je za obravnavo zahteve za izločitev sodnika iz odločanja v postopku za izvedbo preizkusa izžrebana oseba, ki je zajeta z resolucijo treh združenih oddelkov SN, se taka zahteva ne upošteva niti v primeru, če jo na podlagi pravil nacionalnega procesnega prava, razlaganih skladno s pravom Unije in EKČP, vložijo sodniki Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), niti v primeru, če jo vložijo sama stranka. Navesti je mogoče tudi odločitve, v katerih se prošnje sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) za tako imenovano samoizločitev iz odločanja v postopku za izvedbo preizkusa niso obravnavale, ker so se štete za nedopustne na podlagi samega zakona.
- 28 V teh okoliščinah imamo v sodnem delovanju Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) v postopkih za izvedbo preizkusa opraviti s položajem delnega izvrševanja sodb Sodišča v zadevah v zvezi s spoštovanjem načela pravne države – nekakšno izvrševanje „a la carte“ – in oblikovanjem dvojnega standarda glede pravice do sodišča. Zato je treba pridobiti neposredno stališče Sodišča o razlagi določb prava Unije v zvezi s postopki izvedbe preizkusa in razjasniti vprašanje, ali je treba zaradi zagotovitve učinkovitosti člena 19 PEU in člena 47 Listine o temeljnih pravicah – v primeru, če osebe, zajete z resolucijo treh združenih oddelkov SN, ne vložijo prošnje za samoizločitev, če se ne upošteva zahteve za izločitev teh oseb, ki jih vložijo stranke ali sodniki Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), in če se ne spremeni praksa določanja sestave sodečih senatov v postopkih za izvedbo preizkusa – nacionalnemu sodišču priznati pristojnost, da nacionalnih določb, v skladu s katerimi v postopku za izvedbo preizkusa odloča senat petih sodnikov, ne upošteva, ker so v nasprotju s pravom Unije.